

Téma 1

ZÁKLADNÍ POJMY ***z oblasti vzniku*** ***pracovněprávních vztahů***

1.1 Legislativní úprava

- Vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli upravuje zejména **zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce** a jeho prováděcí předpisy.
 - Je účinný od 1. ledna 2007 a byl jím zrušen do té doby platný zákon č. 65/1965 Sb. a dalších více než šedesát zákonů a různých prováděcích předpisů.
-

1.2 „Nový“ zákoník práce

- ❑ Umožňuje aplikaci občanského zákoníku v pracovněprávních vztazích.
 - ❑ Zásada „**Co není zakázáno, je dovoleno**“.
 - ❑ Upravuje také přímo mzdy a další formy odměňování a cestovní náhrady.
-

1.3 Závislá práce

- je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jde výlučně o osobní výkon práce pro zaměstnavatele, podle jeho pokynů, za mzdu, plat nebo jinou odměnu za práci. Je **vymezena nově v § 2** zákoníku práce.
-

1.4 Zaměstnanec

Zaměstnanec („pracovník“)

- fyzická osoba způsobilá mít v pracovněprávních vztazích práva a povinnosti,
 - od 15 let, po skončení základní školní docházky.
-

1.5 Zaměstnavatel

Zaměstnavatel („organizace“)

- právnická nebo fyzická osoba (OSVČ i občan), která zaměstnává fyzickou osobu.
-

1.6 Pracovněprávní vztahy

- Pracovněprávní vztah vznikne jako:
 - **pracovní poměr** (pracovní smlouvou, jmenováním (dříve i volba))
 - **dohoda**: o provedení práce,
o pracovní činnosti.
-

1.6.1 Pracovní smlouva

Pracovní smlouva – písemná forma,
datum podpisu, **3 náležitosti:**

- **druh** práce,
- **místo** výkonu práce,
- **den** nástupu do práce.

Další ujednání: doba neurčitá a určitá,
zkušební doba, pracovní doba, konkurenční
doložka.

1.6.2 Příklad pracovní smlouvy

Pracovní smlouva

- Zaměstnavatel XYZ, s. r. o., Mlýnská 199, 602 00 Brno, IČ 20202020, zastoupený jednatelem Ing. Petrem Nováčkem a zaměstnanec pan Jaroslav Novák, narozen 22.12.1954 v Brně, rodné číslo 541222/1111, občanský průkaz číslo VS 9999999, bydlíště Husova 1111, 665 01 Židlochovice uzavírají tuto pracovní smlouvu:
 - Pracovní poměr je sjednán od 1. dubna 2009.
 - Pracovní zařazení je technik.
 - Místo výkonu práce: stavby na území České republiky.
 - Pracovní poměr se sjednává na dobu neurčitou se zkušební dobou na období 3 měsíce.
 - Před uzavřením pracovní smlouvy firma seznámila zaměstnance s právy a povinnostmi vyplývajícími z uzavření pracovní smlouvy, s pracovními a mzdovými podmínkami, za nichž má práci konat. Výši mzdy, způsob stanovení prémie a odměn, údaje o termínu splatnosti a formě vyplácení mzdy určuje mzdový výměr, který je samostatnou přílohou pracovní smlouvy.
- Zaměstnanec při nástupu do práce je zaměstnanec řádně seznámen s pracovními povinnostmi, s předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a s protipožárními předpisy, které musí při své práci dodržovat.
- bude podle pokynů nadřízeného pracovníka konat osobně, svědomitě a řádně práce, které mu budou přiděleny podle pracovní smlouvy.
- Zaměstnanec bude zachovávat na veřejnosti mlčenlivost o zaměstnavatelských záležitostech a chránit jeho utajované skutečnosti.
- Sjednaný obsah této smlouvy lze měnit, dohodnou-li se obě strany, změna musí být provedena písemně.
- Zaměstnanec souhlasí s vysláním na pracovní cesty k plnění pracovních úkolů.
- Ostatní práva a povinnosti vyplývající z této pracovní smlouvy se řídí ustanoveními zákoníku práce a dalšími předpisy upravujícími pracovní vztahy.
- V Brně dne 3. dubna 2009-----

-----podpis zaměstnance
-----razítka a podpis
-----zaměstnavatele
-----Příloha: mzdový výměr

1.6.3 Informace o právech zaměstnance

Individuální informace o právech a povinnostech zaměstnance:
konkretizace druhu a místa výkonu práce, délka dovolené,
výpovědní doba, týdenní pracovní doba a její rozvržení,
údaje o mzdě a výplatním termínu.

1.6.4 Odlišnost dohod

Pracovní poměry – nyní tzv. obecný pracovní poměr (dřívější hlavní, vedlejší, souběžné se neřeší).

Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr – zaměstnavatel není povinnen rozvrhnout pracovní dobu (jinak také menší rozsah, odchylky v rozvržení pracovní činnosti, případně i řízení práce:

- dohoda **o** pracovní **činnosti**,
 - dohoda **o provedení** práce
-

1.6.5 Příklad dohody o pracovní činnosti

Dohoda o pracovní činnosti

Zaměstnavatel(označení, sídlo, IČ),
zastoupený a
zaměstnanec (jméno a příjmení), narozen dne
číslo OP , trvale bytem v
(dále jen zaměstnavatel a zaměstnanec)

uzavírají tuto dohodu o pracovní činnosti:

1. Na základě této dohody bude zaměstnanec vykonávat pro zaměstnavatele tyto práce:
.....(uvedte konkrétní druh práce).
2. Za vykonanou práci poskytne zaměstnavatel zaměstnanci odměnu ve výši (určete konkrétní částku za hodinu, kus nebo způsob jejího stanovení). Odměna bude spatná měsíčně v pravidelných výplatních termínech u zaměstnavatele.
3. Zaměstnavatel a zaměstnanec se dohodli, že zaměstnavatel může vyslat zaměstnance na dobu nezbytné potřeby na pracovní cestu a poskytne mu v těchto případech náhrady výdajů podle zákoníku práce.
4. Tato dohoda o pracovní činnosti se uzavírána dobu od..... do..... (může být i na dobu neurčitou)
5. Zaměstnavatel seznámil zaměstnance s předpisy vztahujícími se k vykonávané práci a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
6. Zaměstnanec a zaměstnavatel se dohodli na těchto dalších podmínkách:
.....
7. Tato dohoda je sepsána ve dvou vyhotoveních, z nichž jedno převzal zaměstnavatel a jedno zaměstnanec.

V dne

Zaměstnanec:

Zaměstnavatel:

1.6.6 Příklad dohody o provedení práce

Dohoda o provedení práce

.....
(dále jen zaměstnavatel)

a pan /paní/

titul, hodnostmísto narození (pouze cizinci).....

trvale bytem PSC

RČ státní občan číslo OP(Pas)

zaměstnán/a/ u

dále jen zaměstnanec

uzavírají podle § 74 a následujících ustanovení zákoníku práce tuto

dohodu o provedení práce

Zaměstnanec se zavazuje, že ve dnech od do

provede práci
v rozsahu hodin

Místo výkonu práce (vždy vyplnit u cizích státních příslušníků)

Práci provede osobně.

Vykonanou práci za zaměstnavatele převezme

Za řádně provedenou práci odpovídající sjednaným podmínkám vyplatí zaměstnavatel zaměstnanci odměnu ve výši Kč.

Odměna je splatná po dokončení a odevzdání práce.

Na základě této dohody seznámil zaměstnavatel zaměstnance s právními předpisy vztahujícími se k vykonávané práci a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zaměstnavatel je povinen vytvořit pracovní podmínky zajišťující řádný a bezpečný výkon práce a poskytnout sjednanou odměnu. Zaměstnanec je povinen vykonávat sjednanou práci svědomitě, podle svých sil a schopností a dodržovat podmínky sjednané touto dohodou v souladu s předpisy vztahujícími se na její výkon, zejména s předpisy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a předpisy požární ochrany, zachovat mlčenlivost o skutečnostech důvěrné – služební povahy, o nichž se dozvěděl při výkonu práce, a to i po skončení práce. Zaměstnanec prohlašuje, že souhlasí využíváním osobních údajů pro plnění povinností, které mají souvislost s pracovním právním vztahem k zaměstnavateli.

Další ujednání:

Práva a povinnosti účastníků této dohody, která nejsou zvlášť ujednána, se řídí ustanoveními zákoníku práce.

Tato dohoda byla sepsána ve třech vyhotoveních, z nichž jedno převzal zaměstnanec a dvě zaměstnavatel.

V Brně dne:

.....
podpis zaměstnance

.....
vedoucí pracoviště

1.6.7 Osobní evidence a ochrana osobních dat

Osobní (personální) evidence = soubor informací, kterými potřebuje disponovat zaměstnavatel k plnění svých funkcí:

- příjmení, jméno, titul, datum a místo narození, rodinný stav, státní občanství, adresa trvalého pobytu, RČ
- doklady o předchozím pracovním poměru,
- údaje o kvalifikaci (a zdravotním stavu).

1.6.7

- ❑ záznamy o pobírání důchodu,
 - ❑ evidence pracovní doby, mzdový list, ELDZ, prohlášení k dani z příjmu,
 - ❑ jiné doklady – např. upozornění na porušení pracovní kázně, informace poskytnuté,
 - ❑ doklady o změnách a skončení pracovního poměru.
-

1.6.8

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů – ke zpracování většiny osobních údajů zaměstnavatelem není třeba zvláštní souhlas zaměstnance, s **výjimkou tzv. citlivých údajů** (národnost, etnikum, politické a náboženské postoje, členství v odborové organizaci, zdravotní stav).

1.7 Literatura

- ❑ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů (hlavně § 1 až 39)
 - ❑ Kolektiv autorů: *Abeceda mzdové účetní 2012*. 22. vyd., Olomouc, Nakladatelství ANAG, 2012.
 - ❑ http://www.aspikurzy.cz/el/cs/kurz/vznik_pracovniho_pomeru/
-